

Opinnäytetyö

Terrorismin torjunta tapahtumatuotannossa

Miten tapahtumaturvallisuus on muuttunut vuosien varrella?

Aurora Kairtamo

**Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)**

**Arvioitavaksi jättämisaika
(2/2021)**

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Aurora Kairtamo
Opinnäytetyön nimi: Terrorismin torjunta tapahtumatuotannossa
Sivumäärä: 39 ja 1 liitesivua
Työn ohjaaja: Minna Hautio
Työn tilaaja: Turku Live

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää terrorismin torjuntaa tapahtumatuotannoissa. Tavoitteena oli luoda malli siitä, mitä tapahtumajärjestäjän sekä tapahtumapaikan vuokraajan tulee ottaa huomioon turvallisuusjärjestelyissä terrori-uhkien lisääntyessä. Opinnäytetyössä tutkitaan, miksi terrorismin laaja ymmärtäminen on tärkeää tapahtumajärjestäjälle sekä tapahtumapaikan vuokraajalle ja miten terrorismia voidaan torjua.

Turku Live vastaa Turussa sijaitsevan monitoimiareena Gatorade Centerin tapahtumavuokraustoiminnasta. Gatorade Centerillä järjestetään monipuolisesti yleisötapahtumia, seminaareja, gaalailllaisia, urheilutapahtumia sekä lanseeraustilaisuuksia. Tilavuokrauksen lisäksi Turku Live tuottaa ravintolapalveluita jääkiekko-otteluissa, konserteissa sekä yksityistilaisuuksissa. Gatorade Center on Suomen toiseksi suurin monitoimihalli, jonka kapasiteetti on yli 10 000 katsojaa.

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruu menetelminä käytettiin sisäministeriön, Euroopan Unionin neuvoston sekä Suojepoliisin artikkeleita, suomen- ja englanninkieleistä kirjallisuutta, uutisia terrori-iskuista maailmalla sekä neljän alalla työskentelvän ammattilaisen haastatteluja. Haastattelut suoritettiin tilaajayrityksen ulkopuolisille toimijoille.

Tuloksista käy ilmi, että terrorismiin varaudutaan enimmäkseen ennaltaehkäisyllä ja tapahtumien huolellisella suunnittelemisella. Tietoperusta vahvistaa tuloksista esiin nousutta tietoa ja osoittaa terrorismiin perehtymisen ja ymmärtämisen olevan tärkeä osa tapahtuman turvallisuutta. Terrorismin ymmärtämisen ja perehtymisen avulla pystytään luomaan mahdollisimman turvallisia tapahtumia asiakkaille sekä työntekijöille.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kahdeksan kohdan listaus huomioon otettavista tekijöistä tapahtumia järjestäessä. Listauksessa nousi esiin tärkeimpinä asioina muun muassa tapahtumien ennakointi sekä tapahtuman huolellinen suunnittelu viranomaistahojen kanssa.

Asiasanat: tapahtumatuotanto, tapahtumat, tapahtumaturvallisuus, terrorismi, ennaltaehkäisy

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Aurora Kairtamo
Title: Terrorism prevention in Event Production
Number of Pages: 39 and 1 attachment pages
Supervisor: Minna Hautio
Subscriber: Turku Live

The purpose of this thesis was to develop the terrorism prevention in event productions. The aim was to create a model of what both the event organizer and the venue renter should take into account in security arrangements as the threat of terrorism increases. The thesis examines why a broad understanding about terrorism is important for the event organizer as well as the renter of the venue and how terrorism can be prevented.

Turku Live is in charge of the event rental operations of the multi-purpose arena Gatorade Center in Turku. The Gatorade Center hosts a wide range of public events, seminars, gala dinners, sport events and launching events. In addition to space rental, Turku Live provides restaurant services for ice hockey matches, concerts and private events. Gatorade Center is Finland's second largest multi-purpose hall with a capacity of more than 10,000 spectators.

The methods used in this thesis were articles from the Ministry of the Interior, the Council of the European Union and the Security Police, literature in Finnish and English, news about terrorist attacks around the world and interviews with four professionals working in the field. Interviews were conducted with actors outside the client company.

The results show that terrorism is mostly prepared through prevention and careful event planning. The knowledge base confirms the information presented in the results and indicates knowledge and understanding of terrorism being important part of the event security. Knowledge and understanding of terrorism makes it possible to create the most safe events for customers and employees.

As the implication of this thesis, eight key points were listed to be considered when organizing events. The main key points are forethought and careful planning of the event with the security authorities.

Keywords: event production, events, event security, terrorism, prevention

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
3	TERRORISMI	9
3.1	Terrorismi yleisesti	9
3.2	Terrorismin tilanne Suomessa	12
4	TERRORISMIN MUODOT	16
4.1	Itsemurhaterrorismi	16
4.2	Kyberterrorismi	18
4.3	Bioterrorismi.....	20
5	MENETELMÄLUKU	23
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus	23
5.2	Aineiston analyysimenetelmät	24
6	ANALYYSILUKU.....	26
6.1	Haastatteluiden tulokset.....	26
6.2	Kehittämisehdotukset.....	28
6.3	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	31
7	POHDINTA	32
	LÄHTEET	34
	LIITTEET.....	40

1 JOHDANTO

Keväällä 2017 menehtyi 23 henkilöä Britanniassa Manchesterissa Ariana Granden konsertin jälkeisessä iskussa. Tekijä räjäytti itsensä areenan läheisessä Victorian päärautatieasemaan yhdistyvässä tunnelissa heti konsertin jälkeen. (Keskisuomalainen 2017.)

”Tunsin kuumuutta niskassani. Kun nostin katseeni, kaikkialla oli ruumiita, kertoi itsekkin iskussa haavoittunut Elena Semino, joka oli tullut konserttiin yhdessä 17-vuotiaan tyttärensä kanssa.” (Keskisuomalainen 2017.)

Terrorismi on noussut viime vuosina enemmän ihmisten tietoisuuteen ja ympäri maailmaa on tapahtunut radikaaleja iskuja. Iskut ovat kohdistuneet paikkoihin, joissa on ollut paljon väkijoukkoa. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi festivaalit, tapahtumat, leirit, ruoka-messut ja konsertit. Niiden tarkoituksena on ollut luoda pelkoa ihmisten keskuuteen. (Wynn-Moylan 2017, 230.)

Esimerkiksi Norjassa 2011 kohdistui suuri terrori-isku Utoyan saarelle nuorten kesäleirille, jossa motiivina oli viha monikulttuurisuutta ja islamia kohtaan (Kokkonen 2017). Ranskassa vuonna 2015 terrori-iskuja oli useampi, joista tuhoisin tehtiin Pariisin keskustassa sijaitsevassa Bataclan-konserttisalissa. Hyökkääjät iskivät automaattiasuin sekä pommivöin varustettuina konserttipaikalle ja 100 henkilöä menehtyi (Zidan, Leppänen, Nieminen & Kerola 2015). Vuonna 2017 useimmat iskut kohdistuivat kaduilla oleskeleviin väkijoukkoihin, joihin pystyttiin ajamaan kuorma-autolla. Kyseisenä vuonna ajoneuvolla suoritettuja iskuja, oli kahdeksan tapausta. (Kokkonen 2017.)

Opinnäytetyössä selvitetään mitä tapahtumajärjestäjän sekä tapahtumapaikan vuokraajaan tulee ottaa huomioon esimerkiksi turvallisuusjärjestelyissä mahdollisten terroriuhkien lisääntyessä. Opinnäytetyön tuloksesta hyötyvät myös muut tapahtumalalla työskentelevät ammattilaiset sekä aiheesta kiinnostuneet. Terrorismin ollessa laaja käsite, opinnäytetyötä oli tarpeellista rajata. Perehdyn terrorismin muodoista syvemmin itsemurhaterrorismiin, kyberterrorismiin sekä bioterrorismiin.

Opinnäytetyön toimeksiantajayrityksenä toimii Turku Live. Turku Live vastaa monitoimiareena Gatorade Centerin tapahtumavuokraus toiminnasta Turussa.

Gatorade Centerillä järjestetään monipuolisesti ympäri vuoden erilaisia konsertteja, urheilutapahtumia sekä messuja. Opinnäytetyön avulla tilaaja saa tietoa siitä, mitä turvallisuutta ennakoivia toimia tarvitsee ottaa huomioon tapahtumia järjestäessä sekä kuinka suuri uhkatekijä terrorismi Suomessa on tapahtumajärjestäjälle.

Lähdeaineistona olen käyttänyt Euroopan Unionin neuvoston, sisäministeriön sekä Suojelupoliisin artikkeleita, uutisia terrori-iskuista maailmalla, suomen- ja englanninkielistä kirjallisuutta sekä neljän alalla työskentelevän ammattilaisen haastatteluja. Haastatteluiden avulla saatiin selvitettyä muun muassa mitä alalla työskentelevät ammattilaiset ajattelevat terrorismista sekä siitä, miten turvallisuusjärjestelyt ovat muuttuneet vuosien varrella.

Idea opinnäytetyön aiheesta perehtyä terrorismin torjuntaan tapahtumatuotannossa syntyi, kun halusin yhdistää kiinnostukseni tapahtumien järjestämisen ja turvallisuusalan kanssa. Olen itse työskennellyt sisätilatapahtumissa järjestyksenvalvojana, minkä kautta syntyi halu tietää enemmän turvallisuudesta sekä terrorismista.

Opinnäytetyön tavoitteena vastataan siis kysymykseen mitä turvallisuustekijöitä tapahtumapaikan vuokraajan sekä tapahtumajärjestäjä tulee ottaa huomioon esimerkiksi turvallisuusjärjestelyissä mahdollisten terrori-iskujen lisääntyessä. Tapahtumista halutaan järjestää mahdollisimman turvallisia asiakkaille ja siksi on tärkeää saada alan ammattilaisilta mielipiteitä, miten he kokevat terrorismin uhan tällä hetkellä.

Seuraavaksi esittelen tarkemmin opinnäytetyötoimeksiantajaa. Tietoperustassa avaan kolmannessa luvussa yleisesti terrorismia sekä terrorismin tilasta Suomessa. Neljännessä luvussa tarkastelen terrorismin kolmea eri muotoa: itsemurhaterrorismia, kyberterrorismia sekä bioterrorismia. Kerron käyttämästäni kehittämistyön menetelmistä ja niiden tuloksista luvussa viisi. Lopussa luvussa kuusi ja seitsemän kokoaan opinnäytetyön tulokset ja johtopäätökset yhteen.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Opinnäytetyön tilaajana toimii Turku Live, joka vastaa Turussa sijaitsevan monitoimiareena Gatorade Centerin tapahtumavuokraustoiminnasta. Tilavuokrauksen lisäksi Turku Live tuottaa ravintolapalveluita jääkiekko-otteluissa, konserteissa sekä yksityistilaisuuksissa. Areenalla pystytään järjestämään yleisötapahtumien lisäksi esimerkiksi seminaareja, gaalailllaisia, urheilutapahtumia sekä lanseeraustilaisuuksia. (Turun kaupunki 2019.) Gatorade Center on Hartwall Areenan jälkeen toiseksi suurin monitoimihalli Suomessa, jonka yleisökapasiteetti on esimerkiksi jääkiekko-otteluissa 11 820 katsojaa (Turun kaupunki 2020).

Gatorade Centerin päävuokralainen HC TPS Turku Oy järjestää jääkiekkotapahtumia hallilla. Gatorade Center vasta kyseisistä tapahtumista täysin itse järjestäjätahona. Turvallisuus jääkiekkotapahtumissa on huomioitu esimerkiksi;

- Huolellisesti laadituilla pelastus- ja turvallisuussuunnitelmilla viranomaisten kanssa.
- Jääkiekko-otteluita järjestetään noin 1–2 kertaa viikossa kauden aikana, jolla pidetään yllä järjestyksenvalvojen ammattitaitoa sekä valppautta. Kyseessä on usein toistuvat tapahtumat eikä kerran vuodessa järjestettävä massatapahtuma.
- Hallista löytyy useampi sisäänkäynti, joka auttaa asiakkaita pääsemään helpommin paikoilleen ja sieltä pois sekä ehkäisee ruuhkia. Sisäänkäynneillä tehdään turvatarkastuksia sekä asiakasprofilointia.
- Artisteille (esimerkiksi jääkiekkoilijoille) on käytössä oma sisäänkäynti, joita valvovat järjestyksenvalvojat torjuen mahdollisia asiattomia henkilöitä.
- Asiakkaat ohjataan ostamaan ennakkoliput tapahtumaan sekä he täyttävät asiakastiedot, jolloin jää jälki lipunostaneista.
- Tämän lisäksi henkilöstöä perehdytetään työtehtäviinsä sekä resurssien tulee olla riittävät asiakasmäärään nähden. (Lebnaoui 2021.)

HC TPS Turku Oy:n tytäryhtiö Turku Live toimii vuokranantajana ulkopuolisille tapahtumajärjestäjille. Tällöin järjestävätaho laatii itse omat pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat tapahtumalle. Turku Live esittelee tarpeen tullen järjestäjälle talon pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat ja tapahtumanjärjestäjä laatii

sen perusteella omat suunnitelmansa viranomaisten ohjeiden mukaisesti. Ulkopuolisissa tapahtumissa toimii mukana aina talon oma turvallisuuspäällikkö sekä Turku Liven vaatima minimimäärä järjestyksenvalvoja. Tällä taataan jokaisella kriittisellä pisteellä, kuten sisäänkäynneillä, katsomoilla sekä ravintoloilla, olevan talon tuntevaa sekä kokenutta henkilökuntaa. Henkilökunta tietää hallin toimintatavat sekä reitit. Tapahtumanjärjestäjä voi halutessaan määritellä tapahtumalle oman turvallisuuspäällikön sekä muut järjestyksenvalvojat. Koko palvelu on myös mahdollista saada talon kautta. Järjestäjän päätettävissä ovat myös muut käytännönasiat lipunmyynnistä aina artistien kulkureitteihin. (Lebnaoui 2021.)

Ulkopuoliset tapahtumajärjestäjät noudattavat Gatorade Centerillä järjestettävissä tapahtumissa Varsinais-Suomen Pelastuslaitoksen määrittämiä toimenpiteitä, jotka määrittellään pelastussuunnitelmassa. Pelastussuunnitelmassa tulee ilmetä toiminnan kuvaus, turvallisuusorganisaatio, riskienarviointi sekä riskitilanteisiin varautuminen, toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa, kartta tapahtuma-alueesta sekä liikennesuunnitelma. Riskitekijöinä voi olla esimerkiksi tulipalo, sairaskohtaukset, tapaturmat, energian jakelun katkokset, hälyttäminen ja turvallisuusorganisaation keskinäinen viestintä, evakuointi ja hätäpoistuminen sekä tapahtuman keskeyttäminen. Tämän lisäksi liitteistä voi löytyä esimerkiksi toiminallinen rapotti tai tapahtumapäiväkirja, tiedottaminen ja kriisiviestintä. (Varsinais-Suomen Pelastuslaitos 2021.)

Gatorade Centerin turvallisuustoimia jouduttiin kiristämään elokuussa 2017 Turun keskustassa tapahtuneen vakavan välikohtauksen takia (Gatorade Center 2017). 22-vuotias marokkolainen turvapaikanhakija puukotti hengiltä kaksi henkilöä sekä haavoitti kahdeksaa Turun keskustassa. Tekoa epäiltiin terrori-iskuksi, sillä poliisi löysi tekijän kirjoittaman manifestin. (Rimpiläinen & Mansikkamäki 2017.) Koska Gatorade Centerissä järjestetään paljon erilaisia tapahtumia, on erityisen tärkeää olla ajan tasalla turvallisuusjärjestelyiden kanssa sekä tietoinen terrorismin uhkatilanteesta.

3 TERRORISMI

Tässä luvussa avaan opinnäytetyöni tietoperustaa. Tietoperustassa käsittelem mitä terrorismi yleisesti on, miten terrorismin torjunta näkyy tapahtumien suunnittelussa, miten terrorismi on muuttunut vuosien varrella sekä millainen terrorismin tilanne tällä hetkellä on Suomessa.

3.1 Terrorismi yleisesti

Terrorismille ei ole löytynyt yleisesti hyväksyttyä määritelmää, sillä käsitteet muuttuvat ajan myötä. Nykymerkityksessä terrorismin käsite tuli aktiiviseen käyttöön 1970-luvulla, jolloin termille vahvistui nykypäivän kielteinen merkitys. Termi tuli käyttöön nimityksenä väkivallanteoille, joiden katsottiin olevan poikkeuksellisia ja uudenlaisia. Huomio kiinnittyi erityisesti valtioiden rajojen ylittäviin iskuihin, joita esimerkiksi palestiinalaisjärjestöjen lentokonekaappaukset olivat. Iskut herättivät huolta konfliktien leviämisestä konfliktialueiden ulkopuolelle ja loivat tarpeen kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi. (Malkki 2014, 16-17.) Usein terrorismin taustalla on jokin poliittinen tavoite (Teirilä 2014, 87). Euroopan Unioni (EU) on määritellyt terrorismirikoksien tarkoituksena olevan:

- vakavasti väestön pelottelu,
- pakottaa aiheettomasti viranomaiset tai kansainväliset järjestöt johonkin tekoon tai pidättäytymään siitä tai
- horjuttaa vakavasti jonkin maan tai kansainvälisen järjestön poliittisia, perustuslaillisia, taloudellisia tai sosiaalisia perusrakenteita tai tuhota ne. (Euroopan parlamentti 2020.)

2000-luvulla terrorismi on noussut yhdeksi suurimmista kansainvälisistä uhkakuvista turvallisuudessa. Terrorismi käsitteen laaja-alaisuus sekä epämääräisyys aiheuttaa hankaluuksia kokonais kuvan hahmottamisesta. Vuoden 2001 Yhdysvaltojen World Trade Centerin iskujen jälkeen terrorismista tuli keskeinen kansainväliseen turvallisuuteen vaikuttava tekijä. Samalla terrorismin torjunnasta tuli valtioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeä tehtävä. Maailman globalisoituminen ja kehittyminen mahdollistaa uusien terrorimenetelmien käyttämisen. Tämän vuoksi terrorismi tuskin on katoamassa maailmasta mihinkään. Terrorismin ymmärtäminen

on tärkeää, jotta voidaan kehittää menetelmiä terrorismin muodostaman uhan hallintaan sekä torjuntaan. (Raitasalo 2014, 9-11, 13-14.)

Kivisen (2014, 72) mukaan internet on mullistanut terroristitoimijoiden tiedonvälityksen. Internetin ja sosiaalisen median avulla terroristit löytävät helpommin uusia jäseniä, jotka ovat kiinnostuneita ryhmän toiminnasta ja ideologiasta. Viranomaistoiminnan kannalta terroristien sosiaalisen median käytön kasvu on ongelmallista, sillä viranomaisten täytyy ottaa huomioon yksilöiden ja ryhmien sananvapaus. Sosiaalisen median kanavat esimerkiksi YouTube ja Twitter pyrkivät omalla toiminnallaan auttamaan viranomaisten terrorismivalvontaa sulkemalla ja poistamalla terrorismiin liittyviä tilejä ja sisältöjä. On todennäköistä, että vastaisuudessa terroristiset ryhmät tulevat kasvavassa määrässä hyödyntämään sosiaalista mediaa (Kivinen 2014, 72, 83–84).

Mikä tahansa tapahtuma voi olla terrorismin kohteena. Tähän voi sisältyä pommiuhan tai epäilyttävien esineiden joutuminen tapahtuma-alueelle tai sen ympäristöön. Pahimmassa tapauksessa henkilökunta sekä osallistujat voivat kuolla tai loukkaantua sekä paikka tuhoutua terrori-iskun aikana. Pienemmät tapahtumat, joissa on rajoitettuja suojatoimenpiteitä ovat todennäköisempiä kohteita terrori-iskuille isojen tapahtumien sijaan. Isku kaupungin aukiolla järjestettävään ruokatapahtumaan on helpommin toteutettavissa kuin esimerkiksi isku stadionin jalkapallofinaaliin. (Wynn-Moylan 2017, 230.)

Terrori-iskujen tunnistaminen varhaisessa vaiheessa on vaikeaa ja siksi on olennaista, että ennakoivaa turvallisuutta toteutetaan yhteistyössä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa. Valmistelu ja uhkien lieventäminen edellyttävät korkean tason yhteistyötä asiantuntijavirastojen, asiantuntijoiden sekä tapahtuman turvallisuusryhmän välillä. Yleiseen ennaltaehkäisyyn liittyvää toimintaa on esimerkiksi tietojen kerääminen ja analysointi, strategioiden kehittäminen kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi sekä haavoittuvuuksien tunnistaminen tai poistaminen potentiaalisissa kohdetapahtumapaikoissa. (mt., 230, 232.) Viranomaisten kanssa on tärkeää pohtia uhkatilanteita syvemmin sekä millaisia keinoja kuten improvisoituja räjähteitä, aseellisia hyökkäyksiä, biologisia- tai radioaktiivisia kemikaaleja voidaan käyttää iskussa sekä mahdollisia suojatoimenpiteitä näiden torjumiseksi. (Counter Terror Business 2018.)

Uhkatilanteita olisi hyvä mahdollisuuksien mukaan testata yhdessä viranomaistahojen kanssa ennen tapahtumaa (Solaris 2018).

Tapahtumat eroavat toisistaan monin tavoin esimerkiksi koon, sijainnin, asettelun sekä toiminnan puolesta. Kaikilla ei ole samaa riskiprofiilia tai haavoittuvaisuuksia. Suojaavien turvatoimenpiteiden tulee pyrkiä saavuttamaan tasapaino yleiseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien ja yhteisön odotuksien välille. Terrorismin torjunnan ehkäisy- ja lieventämistoimenpiteet auttavat pienentämään myös muita uhkia, kuten varkauksia. Terrorismin riskien hallinta on osa tapahtumajärjestäjän vastuuta yhdessä tapahtuman turvallisuuspäällikön kanssa. Paras tapa hallita tapahtumalle aiheutuvia uhkia ja riskejä on ymmärtää ja tunnistaa siihen mahdollisesti kohdistuvat uhat ja alttius niihin. (Wynn-Moylan 2017, 232.)

Tapahtumaa järjestäessä riskiarvioinnin suorittaminen on olennaista. Riskiarvioinnissa tulee ottaa huomioon onko tapahtumassa jotain sellaista, mikä voi aiheuttaa kiistanalaisuutta tai vaikuttaa yleisön käyttäytymiseen. Tapahtumapaikan vahvuuksien sekä heikkouksien tunteminen on tärkeää tapahtumanjärjestäjälle. Erilaiset ympäristöt ja yleisö voivat käyttäytyä eri tavalla eri tilanteissa, siksi on arvioitava tehokkain tapa hallinnan ja reagoinnin varmistamiseksi onnettomuuden sattuessa. Tapahtumalta tulee löytyä esimerkiksi viestintäsuunnitelma, johon sisältyy opasteet, sosiaalinen media, ennalta valmistellut vastausviestit sekä viimeisimmät neuvot uhkatasoista ja odotuksista. Riskienhallintatoimintapiteiden tulee olla suunniteltu niin, etteivät ne kumoa toinen toisiaan. (Counter Terror Business 2018.)

Uhkien ja riskien tunnistamiseen voidaan käyttää neljää eri vaihetta;

- Vaihe yksi: Tunnista uhat ymmärtämällä terroristien aikomukset ja valmiudet, mitä he voivat tehdä ja miten he voivat sen tehdä.
- Vaihe kaksi: Suojaa ja tunnista heikkoudet niin ihmisten, kuin fyysisten vaarojen, kuten rakennuksien tai laitteiden osalta. Kehitä räätälöidyt suunnitelmat esimerkiksi tulipalojen varalle, rikollisuuden torjunnalle sekä työntekijöiden perehdyttämiselle.
- Vaihe kolme: Määritä toimenpiteet riskien vähentämiseksi, sillä yhtenäinen lähestymistapa turvallisuuteen on välttämätöntä. Siihen sisältyy fyysinen turvallisuus, tietoturva sekä henkilöstöturvallisuus.

- Vaihe neljä: Tarkista turvatoimenpiteet ja turvallisuus- ja valmiussuunnitelmat sekä harjoittele niiden toteuttamista. Harjoituksia tulisi mahdollisuuksien mukaan suorittaa myös yhdessä yhteistyökumppaneiden, pelastuslaitosten sekä viranomaisten kanssa. (Wynn-Moylan 2017, 232–234.)

Hyvä yhteistyöviranomaisten kanssa auttaa rakentamaan kattavat pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat tapahtumalle sekä hätätilanteisiin. Tapahtumajärjestäjän tulee olla ajan tasalla uusimpien tietojen kanssa, jotta suunnitelmista tulee mahdollisimman ajantasaiset. (Counter Terror Business 2018.) Suunnitelmissa on syytä määrittää esimerkiksi poistumisreitit ja paikat, johon voidaan evakuoida suuri määrä ihmisiä. Hyökkääjät usein luottavat jatkuvaan uhrien saatavuuteen. Siksi voidaan harkita onko tapahtumien sattuessa mahdollisuus eristää ja lukita tapahtuman alueet. Rajoittamalla hyökkääjän liikkumista saadaan etuja viranomaisille heidän löytämiseensä. (Solaris 2018.)

Tapahtumassa toimivien palveluiden kuten ruokakojujen, vaatemyyjien, tatuojien sekä lävistäjien tulee noudattaa asianmukaisia työterveys- ja työturvallisuusmääritelmiä. Esimerkiksi elintarvikkeita tarjoilevien palveluiden tulee noudattaa elintarvikehygienialainsäädäntöä. Tapahtuman suunnittelussa tulee tarkistaa myyjien luvat sekä tilojen olevan turvallisessa toimintakunnossa sekä helposti puhdistettavissa. (Wynn-Moylan 2017, 182-183, 186.)

Henkilöstö on tapahtumien puolustuksen etulinja, minkä takia henkilöstön koulutuksen ja tiedotuksen tulee olla etusijalla. On varmistettava, että vakituiset sekä väliaikaiset työntekijät osaavat toimia ja sopeutua äkillisiin muutoksiin. Poikkeustilanteita tulisi harjoitella säännöllisesti. Turvallisuudesta vastaavan henkilöstön esimerkiksi tulee olla tarkastettuja, koulutettuja sekä heidän tulee pysyä muutoksista ajan tasalla. Henkilöstöä tulee kouluttaa valppaudesta, viestinnästä, alueen tunnistamisesta, reagointi- ja elvytyssuunnitelmista ja niiden roolista suunnitelmissa eri tilanteita varten. Henkilöstöllä tulee olla käytössään tieto resursseista ja sijainneista. (Counter Terror Business 2018.)

3.2 Terrorismin tilanne Suomessa

Suomessa on tällä hetkellä tapahtunut vuosien aikana vain yksi terroriteko. Terroriteko oli Turussa tapahtunut puukkohyökkäys vuonna 2017. (Viljakainen,

2020.) Suomi on yksi terroristisen uhan turvallisimpia ja rauhallisimpia maita, verrattuna useimpiin Euroopan maihin. Terroristinen toiminta Suomessa on jäänyt viime vuosisadan alun jälkeen alhaiseksi muihin maihin nähden. (Kullberg 2011, 39.)

Viimeisin Suomen terrorismin uhka-arvio annettiin huhtikuussa 2020. Terroriuhka on jaoteltu neliportaiseksi asteikoksi. Uhkatasot ovat matala, kohonnut, korkea ja erittäin korkea. Suojelupoliisi kertoo Suomen olevan tasolla 2 eli kohonnut. Taso ei ole muuttunut vuoden 2017 annetusta uhka-arviosta. (Sisäministeriö 2020.) Terrorismin tilannekuva sekä toimintakenttä ovat muuttuneet Suomessa ja kansainvälisesti. Matkailu konfliktialueilla on voimistanut verkostoitumista sekä kykyä väkivaltaan. Muutos koskee erityisesti radikaali-islamistista terrorismia sekä myös äärioikeistolaista ja äärivasemmistolaisista liikehdintää. Yksittäiset toimijat muodostavat suurimman terrori-iskun uhan Suomessa. Teko- ja toimintatavoista todennäköisimmät ovat yksinkertaisesti toteutettavat iskut sekä helposti saatavilla olevat tekovälineet. Myös ampuma-aseiden sekä räjähteiden käyttö on mahdollista. (Suojelupoliisi 2021).

Terrorismi nimettiin turvallisuushaksi jokaisessa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa sekä turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa vuoden 2001 World Trade Centerin iskujen jälkeen. Myös julkisuudessa keskustelu terrorismista lisääntyi. Terrorismi käsitteenä tuli osaksi rikoslakia vuonna 2003 ja ensimmäinen terrorismintorjuntastrategia julkaistiin maaliskuussa 2010. (Malkki 2011, 206-207.)

Suomessa keskustelu terrorismista saa vaikutteita maailmalla tapahtuvasta terrorismista ja terrorismiin kohdistuva huomio liittyy vahvasti kansainväliseen yhteistyöhön. Lähes kaikki eduskunnassa käsiteltävät terrorismiin liittyvät asiat ovat liittyneet kansainvälisiin sopimuksiin tai Euroopan unionin hankkeisiin. Terrorismi hahmotetaan edelleen pääasiassa yhteiskunnan ulkopuoliseksi ilmiöksi. (Malkki 2011, 207.)

Suomen tapahtumissa turvatarkastuksia on laajennettu ja nykyään esimerkiksi festivaaleilla kiellettyjen esineiden listalta löytyvät perinteisten alkoholin sekä järjestelmäkameroiden lisäksi muun muassa huumaavat aineet, ampuja- ja teräaseet, räjähteet sekä erilaiset lyömäaseet. (Tammerfest 2021.) Esimerkiksi Ruisrock-festivaalilla otettiin vuonna 2018 käyttöön turvatarkastuksiin Argon-kamera, jolla

pystytään läpivalaisemaan asiakas ja täten helpommin havaitsemaan kielletyt esineet. (Harju & Pudas 2018.)

2000–2010 luvuilla kolme tapausta nousi uutisissa voimakkaasti ihmisten huolenaiheeksi, sillä tekojen epäiltiin liittyvän terrorismiin. Myyrmannin kauppakeskuksessa Vantaalla räjähti pommi vuonna 2002. Räjähdyksessä sai surmansa seitsemän henkilöä sekä yli sata sai vammoja. Tekijäksi poliisit vahvistivat 19-vuotiaan Vantaalaisen nuoren miehen. Tekoa ei kuitenkaan luokiteltu silloin terroriteoksi, sillä tiedonpuute motiiveista jätti liikkumavaraa erilaisten tulkintojen tekemiselle. (Malkki 2011, 208-211.)

Viisi vuotta Myyrmannin räjähdysten jälkeen Suomessa tapahtui kaksi joukkomurhaa alle vuoden kuluessa toisistaan. Ensimmäinen joukkomurha tapahtui Tuusulassa Jokelan koulukeskuksessa vuonna 2007. Lukion oppilas ampui koulussaan kuusi oppilasta, rehtorin, terveydenhoitajan sekä lopuksi itsensä. Teko yhdistettiin Yhdysvalloissa tapahtuneisiin kouluampumisiin sekä tekijä jätti jälkeensä manifestin. (Malkki 2011, 214.) Toinen joukkomurhasta tapahtui Kauhajoella vuonna 2008, kun ammattikorkeakoulun opiskelija hyökkäsi omaan kouluunsa. Joukkosurmassa menetti henkensä kymmenen ihmistä hänen itsensä lisäksi sekä sytytettiin useita tulipaloja. (Malkki 2011, 217.) Yhdysvalloissa sijaitsevan Marylandin yliopiston terrorismintutkimuslaitoksen tietokanta Global Terrorism Database (GTD) laskee Jokelan koulusurman terroriteoksi, mutta Kauhajoen koulusurmaa listalta ei löydy puuttuvan manifestin takia. (Viljakainen 2020).

Malkin (2011, 220-221) mukaan suomalaisesta näkökulmasta käsin koulusurmien kutsuminen terrorismiksi voi tuntua oudolle, mutta viimeisten vuosikymmenien aikana Yhdysvalloissa kouluampumisia on alettu yhdistämään terrorismiin. Vaikka viimeiset vuosikymmenet ovat olleet kansainvälisesti katsottuna terrorismin aikakautta, Suomessa ollaan edelleen haluttomia pitämään kotimaassa tapahtuvia tekoja terrorismina. Osaselitys liittyy siihen, etteivät teot ole muistuttaneet ilmiselvästi tekotavaltaan tai tekijältään ilmiötä, jotka muodostavat nykyisen käsityksen terrorismista. (Malkki 2011, 220-221.) GTD on listannut Suomessa tapahtuneen runsaat 20 terrori-iskua. GTD kerää tietonsa englanninkielisistä medialähteistä ja siksi Suomen kohdalla listauksessa on kuitenkin puutteita sekä virheitä. GTD listauksesta löytyy Jokelan koulusurman sekä Turussa tapahtuneen puukkoiskun lisäksi muun

muassa vuonna 1986 tapahtunut kirjepommin lähetys Yleisradion pääjohtajalle, Petäjävedellä vuonna 2016 tapahtunut tuhotyön yritys polttopulloja käyttämällä sekä Ylivieskan (2016) ja Joensuun (2018) kirkkojen tuhopoltot. (Viljakainen 2020).

Vallitseva kulttuurinen ja poliittinen ilmapiiri ohjaa ja rajoittaa sitä, miten terrorismin käsitettä käytetään julkisissa keskusteluissa. Myyrmannin, Jokelan sekä Kauhajoen tapausten pohjalta voidaan esittää kuusi huomiota miksi terrorismin puhumista on vältetty Suomessa:

- ei ole haluttu levittää pelkoa
- ei olla haluttu tarjota aineksia sankari myytin luomiseen tekijöistä
- terrorismiretoriikan käyttöönotossa ei ole nähty poliittista hyötyä
- nykyinen lainsäädäntö tuo rajoitteita käsitteen käyttöön
- tekijöitä ei ole haluttu kuvailla pahaksi tai
- halutaan uskotella, ettei Suomessa ole terrorismia. (Malkki 2011, 222-224.)

Voimme siis todeta terrorismin olevan käsitteenä hyvin laaja sekä Suomessa uhan olevan vielä alhainen. Maailma muuttuu kuitenkin koko ajan ja ymmärrys terrorismista sekä sen muodoista lisääntyy. Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan terrorismin muotoja lähemmin.

4 TERRORISMIN MUODOT

Tässä luvussa tarkastelen terrorismin kolmea eri muotoa. Luvussa käyn läpi terrorismin tyypillisintä muotoa itsemurhaterrorismia, pinnalle nousevaa kyberterrorismia sekä toistaiseksi vähän tunnettua bioterrorismia. Terroristiryhmiä voidaan luokitella eri keinoin niiden taustalla olevien motiivien perusteella tai toimijoiden määrän, tukijatahon, sijainnin, toimintatavan tai poliittisen ideologian ja mielentilan mukaan. (Laitinen & Lumio 2009, 23.) Toimintatapojen mukaan ryhmät jakautuvat muun muassa pommia, salamurhaa, kidnappausta, bioterrorismia tai kyberterrorismia käyttäviin ryhmiin. (TE-SAT 2020, 19.)

4.1 Itsemurhaterrorismi

Murrari (1990) toteaa viime vuosikymmeninä terrori-iskujen yleisimmäksi muodoksi nousseen itsemurhaterrorismin. Itsemurhaterrorismissa tavoitteena on vahingoittaa itsensä lisäksi myös muita sekä tuhota tai vahingoittaa tiettyä kohdetta. Tärkein ero kuitenkin nykyaikaisen itsemurhaterrorismin ja muun tyyppisen terrorismin välillä on taktinen näkökulma. Toisin sanoen, terroristin kuolema räjähdysten avulla on olennainen osa operaation onnistumista. (Pedahzur 2005, 10). Vuonna 2019 melkein kaikki Jihadismiin liittyvät terrori-iskut tehtiin käyttämällä räjähteitä. (TE-SAT 2020, 19.) Tämän päivän itsemurhapommittajista ja toisen maailmansodan aikaisista itsemurhalennoista on löydetty yhteisiä piirteitä. Keskeisin ero on uhrien luonteessa. Itsemurhalentäjillä iskujen kohteena oli vihollisvaltion puolustusvoimat, kun taas nykypäivänä kohteina yleensä on siviilit. (Moghadam 2006, 14.)

Pedahzur (2005, 12) uskoo, että itsemurhapommit ovat nykyaikainen osoitus itsemurhaterrorismista ja sitä voisi kutsua sen alaluokaksi. Itsemurhapommittajat voivat käyttää apunaan kuorma-autoa, lentokonetta tai muuta ajoneuvoa pommina tai kuljettaa sekä piilottaa räjähteitä itsensä avulla. Itsemurhaiskut tapahtuvat yleensä ilman varoitusta. Ajoneuvoa käytettävät iskut ovat terrorismin tehokkaimpia aseita, sillä ajoneuvot pystyvät kuljettamaan suuren määrän räjähteitä kohteeseen. Pommiräjähdyksen vaikutuksien lisäksi vaaran aiheuttavat myös lentävät roskat, kuten lasi. (Wynn-Moylan 2017, 240.)

Murrarin (1990) mukaan itsemurhaterrorismi sisältää väkivaltaisia tekoja, joiden tekijät ovat tietoisia siitä, etteivät selviä teosta elossa (Pedahzur 2005, 13).

Itsemurhaterroristit eivät Shayn (2003) mukaan näe vaivaa tehdä pakojärjestelyitä ja usein jättävät jälkeensä viestin, jossa he julistavat tietoisesti tekonsa sekä halukkuutensa kuolla aatteen puolesta. Yleisin iskutapa itsemurhapommituksen lisäksi on yhden tai useamman automaattista asetta ja kranaatteja käyttävän terroristin hyökkäys. Tässä poikkeuksena on, että hyökkäys loppuu useasti vasta terroristin menehtyessä esimerkiksi poliisin toimesta. (mt., 13.)

Itsemurhapommitukset tuovat Shayn (2003) mukaan etuja terrorismia harjoittavalle organisaatiolle. Organisaatio pystyy määrittämään kohteen, mutta terroristi päättää iskun tarkan sijainnin sekä ajan. Kun joustavuudelle on jätetty liikaa tilaa, terroristilla on paremmat mahdollisuudet menestyä tehtävässään. (Pedahzur 2005, 16.) Pape (2003) kertoo itsemurhaiskuilla olevan ainutlaatuisia piirteitä, jotka lisäävät todennäköisyyttä aiheuttaa suurempaa vahinkoa muihin terrorismimuotoihin verrattuna. Hoffmanin ja McCormickin mukaan (2004) toistaiseksi ei ole löydetty tehokasta menetelmää torjumaan itsemurhapommitajien hyökkäyksiä. (mt., 16-17.)

Tapahtumissa suojatoimenpiteinä ajoneuvolla suoritettavien itsemurhaiskujen torjuntaan voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia asioita:

- fyysisten esineiden käyttö ajoneuvojen estämiseksi alueelle, kuten betoniesteet,
- kielletään ajoneuvon pääsy alueelle ilman ennakoilmoitusta ja todistusta,
- ei anneta tarkastamattomien ajoneuvojen pysäköidä tapahtuma-alueilla tai sen läheisyydessä sekä
- mahdollisuuden salliessa kulunvalvontapisteiden sijoittaminen kauemmas tapahtumapaikasta, säännöllisten partioiden asettamisella sekä tarkkailemalla epäilyttävää toimintaa. (Wynn-Moylan 2017, 240.)

Itsemurhaterroristien henkilökohtaisten motiivien tutkiminen Merrarin (1990) mukaan on vaikeaa, sillä tekijät eivät ole enää elossa ja heidän tarinansa ovat siksi peräisin toissijaisista lähteistä (Pedahzur 2005, 136). Ergil (2000) kertoo etteivät monet organisaatiot halua paljastaa itsemurhaterroristien henkilöllisyyttä. Itsemurhaterroristien motiiveja on yritetty selvittää haastatteleamalla tekijöiden ystäviä tai perheenjäseniä. Monet itsemurhapommitajat eivät kuitenkaan ole olleet yhteydessä perheeseensä ennen iskun tekoa, toteaa Schbley (2000). Tietoa on myös yritetty kerätä tekijöiden hyvästely videoista tai kirjeistä. Merrari (1990) kuitenkin kertoo näissä tiedoissa olevan se riski, että suurin osa videoista ja kirjeistä oli tarkoitus

palvella organisaation propagandatarkoituksia, joten ei ole varmaa ovatko nämä terroristien omia ajatuksia. (Pedahzur 2005, 137-138.) Kaikki itsemurhapommittajat eivät kuitenkaan toimi jonkin organisaation toimesta. Monilla on voinut olla omia henkilökohtaisia motiiveja iskun tekoon, kuten kosto. (mt., 150).

Voidaan siis päätellä itsemurhaterrorismin olevan yksi yleisimmistä terrorismin muodoista sekä tekijän voivan olla kuka tahansa. Räjähteen tai automaattisen aseiden tuominen esimerkiksi sisätilakonserttiin vaatii paljon suunnittelua, mutta onnistuttuaan luo paljon fyysistä vahinkoa verrattuna esimerkiksi kyberterrorismiin.

4.2 Kyberterrorismi

Kyberterrorismita puuttuu yksiselitteinen määritelmä, vaikka se on ollut käsitteenä käytössä jo kolmekymmentä vuotta. Ensimmäisen kerran kyberterrorismin mainitsi yhdysvaltalainen tiedustelu-upseeri 1980-luvulla viitattaessaan fyysisen ja digitaalisen maailman yhteen kietoutumisen aiheuttamiin muutoksiin terrorismissa. Kyberterrorismita määriteltäessä on syytä muistaa, että hyökkäykset ovat etukäteen suunniteltuja, tavoitteiltaan poliittisia, sosiaalisia, uskonnollisia tai ideologisia. Niiden tarkoitus on kiinnittää huomiota johonkin asiaan, levittää pelkoa tai vaikuttaa väestöön ja päätöksentekoon. Kyberterrorismin määrittelyssä tulee lähteä liikkeelle olemassa olevista terrorismin määrittelyistä. On tarkasteltava sitä, millä ehdoilla teot katsotaan terroristisiksi. (Limnell, Majewski & Salminen 2014, 131.)

Kybermaailma luo mahdollisuuksia, mutta sen negatiivinen puoli muodostuu uhista ja epävarmuuksista. Kyberturvallisuudella suojaudutaan, ennaltaehkäistään, torjutaan sekä lievennetään negatiivisten tekijöiden vaikutuksia. Negatiivisen puolen jäsentämisessä auttaa kolme käsitettä: uhka, riski ja haavoittuvuus. Uhka on pakottavaa toimintaa, jossa toteutettavaksi uhatun toimen oletetaan saavan aikaan jotakin negatiivista kohteessaan. (Limnell ym. 2014, 105.) Riskiä ei voida torjua, vaan se sisältyy kaikkeen toimintaan (Limnell ym. 2014, 108). Haavoittuvuus taas muodostuu, kun järjestelmässä on vika tai heikkous, mihin ulkopuolisella on pääsy. (Limnell ym. 2014, 110).

Lokakuussa 2020 Psykoterapiakeskus Vastaamo joutui tietomurron uhriksi. Tietomurrossa Vastaamon asiakkaiden luottamuksellisia tietoja vuosi julkiseen

verkkoon. (Vastaamo 2020.) Vastaamo kiristänyt henkilö julkaisi potilastietoja Tornimisessä verkossa. Keskusrikospoliisi sekä kyberturvallisuuskeskus tutkivat tapausta poliisitutkinnan puolella. (Rimpiläinen 2020.)

Turvallisuus on kaikkien ihmisten, yritysten, yhteiskuntien ja valtioiden perustarve. Merkittävimmät puutteet kyberturvallisuudessa liittyvät siihen, että sitä pidetään ainoastaan teknologisenä asiana. Nykypäivän digitalisoituneessa maailmassa kyberturvallisuus on suurimmissa määrin strateginen ja poliittinen asia, jonka ymmärrys on vielä heikkoa. Kyberturvallisuus on hyvä malliesimerkki kokonaisturvallisuusajattelun välttämättömyydestä yrityksissä ja yhteiskunnissa. Kyberturvallisuus on kaikkialla läsnä ja läpäisee kaikki turvallisuuden tasot ja ulottuvuudet. Siksi kaikkien tulisi olla tietoisia kyberuhista ja omista toimenpiteistään niihin liittyen. (Limnell ym. 2014, 13-14.)

Terroristit hyödyntävät kybermaailmaa kuten kaikki muutkin. Tietoteknologia kuitenkin muuttaa terroristien tapaa toimia. Muutos tuo lisää toimintavaihtoehtoja ja -ulottuvuuksia sen sijaan, että se korvaisi aiemmat toimintatavat. Se avaa esimerkiksi mahdollisuuden kyberhyökkäyksille. Vaikka kyberhyökkäykset eivät aiheuta fyysisistä vahinkoa, voivat niiden välilliset vahingot olla huomattavat. Terroristiset ryhmittymät pystyvät viemään viestinsä globaalin yleisön eteen ilman hallinnon sensuuria tai välikäsiä. He voivat kertoa oman näkemyksensä ja perustella toimintaansa suoraan. (Limnell ym. 2014, 133.)

Kyberterrorismin todennäköisin ”ase” on tietokone. Tietokonetta voidaan käyttää monipuolisesti suoran tai epäsuoran vahingon aiheuttamiseen ja tukemaan muuta toimintaa. Tietokone voi olla myös tärkeä radikalisoitumisen ja rekrytoimisen apuväline. On myös muistettava, että nykyään lähes kaikki terroristiset teot sisältävät tietotekniikan käyttöä. Kyberterrorismia voidaan hyödyntää esimerkiksi propagandan levittämiseen, vandalismiin tai palvelunestohyökkäyksiin. Viime vuosina internetistä on tullut koulutus- ja harjoitusalue terrorismille. Internetissä on lisääntyvä määrä sivustoja, joista löytyy käytännön ohjeita, videoharjoituksia sekä tietoa aiheesta. (Limnell ym. 2014, 134-135.)

Mahdollisina kyberterrorismin hyökkäyskohteina toimivat järjestelmät, jotka kontrolloivat kansallisen puolustuksen ja kriittisen infrastruktuurin toiminnan kannalta keskeisiä toimintoja. Kyberterrorismilla pyritään ensisijaisesti vaikuttamaan

kriittisen infrastruktuurin toimintaan. Jotta kyberterrorismin uhkaa voidaan ymmärtää, on arvioitava kahta tekijää. Kohteet, jotka ovat haavoittuvaisia hyökkäyksille, niiden mahdolliselle väkivaltaisuuille tai vahinkoisuudelle. Sekä toimijat, joilla on kyky ja motivaatio suorittaa tällaisia hyökkäyksiä. Vaikka turvallisuus on tärkeää, ei kyberterrorismi ole ensisijainen uhkakuva. Linnélin (2014, 136-138) mukaan kyberterrorismin uhkaa on jopa liioiteltu, mikä johtuu pelon ja tietämättömyyden yhdistelmästä. Toistaiseksi kyberterroristiset hyökkäykset eivät ole aiheuttaneet samanlaista vahinkoa kuin fyysiset väkivallanteot. Vaikka se ei aiheutakaan nyt välitöntä uhkaa, tilanne saattaa muuttua tulevina vuosina teknologian kehittyessä. (Linnélin ym. 2014, 136-138.)

Suomessa kyberterrorismia ehkäisee puolustusvoimat tekemällä kyberpuolustuskyvyn tehostamista kehittämällä tiedustelu- ja valvontakykyä, kansainvälistä yhteistyötä sekä sotilastiedustelun tiedonhankintamenetelmiä. Tämän lisäksi poliisin kyberrikostorjuntakeskuksen toimintakykyä vahvistetaan ja rakennetaan tietoverkkotiedustelujärjestelmää tallennusallustoinen. (Sisäministeriö 2018, 23.)

Vaikka kyberterrorismi ei aiheuta samanlaista fyysistä vahinkoa kuin esimerkiksi itsemurhaterrorismi, kyberterrorismia ei pidä unohtaa ennakoivissa toimissa. Teknologian kehittyessä koko ajan on syytä muistaa, että paljon vahinkoa saadaan aikaiseksi myös esimerkiksi kaatamalla puhelin- tai radioverkkoja.

4.3 Bioterrorismi

Bioterrorismi eli biologinen hyökkäys on tarkoituksellinen virusten tai bakteerien vapauttaminen ympäristöön, joka voi sairastuttaa tai tappaa ihmisiä, karjaa tai satoa. Pernaruttoa aiheuttavat bakteerit ovat yksi todennäköisimmistä aineista, joita voitaisiin käyttää biologisessa hyökkäyksessä. (Centers for Disease Control and Prevention 2018.) Pernaruttoa on käytetty aseena ympäri maailmaa lähes vuosisadan ajan. Vuonna 2001 jauhetut pernaruttoitiöt laitettiin tarkoituksellisesti kirjeisiin, jotka postitettiin Yhdysvaltojen postijärjestelmän kautta. 22 ihmistä altistui pernarutolle ja viisi heistä menehtyi. (Centers for Disease Control and Prevention 2014.)

Bioterrorismi on yksi vakavasti otettava uusi muoto terrorismista. Haasteena kuitenkin tahallisesti aiheutetussa pandemiassa on, että ne leviävät helposti kaikkialle. Iskun tekijää ei kuitenkaan useimmiten haittaa altistua itsekin virukselle. Valtiot, varsinkin maat, joissa iskuja on muutenkin tapahtunut, pitävät bioterrorismia nykyään vakavana uhkana. Yhdysvaltalainen Centers for Disease Control and Prevention (CDC) on listannut 150 tartuntatautia, joita olisi mahdollista käyttää terroristisena aseena. Mikäli terroristinen järjestö pääsisi käsiksi virukseen tai bakteeriin, tarvittaisiin laboratoriotiloja ja tietämystä muuntaa virus helposti levitettäväksi. Tartuttaminen voitaisiin tehdä paikallisesti esimerkiksi pommein, raketein tai ilmaitse. Yleisesti biologisia aseita ei kuitenkaan tahdota käyttää. Moraaliin tai etiikkaan perustuvien näkemysten lisäksi biologisten aseiden arvaamattomuuden takia useimmat tartuntataudit eivät ole erityisen tehokkaita strategisia tai taktisia aseita. Biologisten aseiden hyöty olisi paniikin luominen, tunne terrori-iskusta sekä pelon tunteen säilyttäminen esimerkiksi poliittisten toimien perusteena. (Doherty 2013, 169-170.)

Bioterrorismia voi tapahtua paikallisesti esimerkiksi pernaruttoitöiden levittämällä postitse, botuliinitoksiinin pudottamisella tai jonkin viruksen levittämällä rakennukseen ilmastointijärjestelmän kautta. Näitä tapoja voidaan pitää realistisina uhkina. Mikäli kyse on ihmisen tartuntatautipandemian tarkoituksellisesta käynnistämisestä, se olisi todennäköisesti liian monimutkainen ja arvaamaton aloitettavaksi. On olemassa vähemmän vaativia sekä helpompia tapoja saada esimerkiksi median huomio. Yleensä terrorismiteoissa ihmisten vahingoittamisen lisäksi pyritään saamaan lisähuomiota esimerkiksi valtion epäoikeudenmukaisiin tekoihin. (Doherty 2013, 178.) Doherty (2013, 178) toteaa myös, että kuten psykopaateilla, myös bioterroristeilla on psykologinen tarve olla kertomuksen keskipisteenä.

Suomessa bioterrorismin mahdollisuus on pieni. Tällainen terrorismiteko voisi levitä Suomeen ulkomailta, jolloin uhan laadusta olisi jonkinlaista ennakkotietoa. Tekijän ollessa yksittäinen häiriintynyt henkilö tai kansainvälinen rikollisliiga seuraukset olisivat sellaiset, josta terveydenhuoltojärjestelmä selviäisi. Tekijän edustaessa valtiollista terrorismia voisivat vahingot olla niin suuret, ettei tahoon pystyttäisi varautumaan. Suomessa bioterrorismiin varautumista on kehitetty vähitellen. (Leinikki 2004, 9.)

Biologiseen uhkaan varautumiseen kuuluu epäsuorasti myös rokotteiden ja kriittisten lääkeaineiden saatavuuden turvaaminen. Suomessa rokotteiden tuotannon loputtua, on niiden saamiseen käytetty eri toimittajia. Tässä kuitenkin on se riski, että kriisitilanteessa rokotteita ei haluttaisikaan toimittaa Suomeen. Esimerkiksi maa, jossa rokotetta valmistetaan, voi kieltää maastaviennin, koska rokotetta tarvitaan oman maan kansalaisille. Varautuminen vaatii myös yhteistyötä kansainvälisesti esimerkiksi linjauksien, ehkäisykeinojen ja laboratorioden yhteistöiden suhteen. (Leinikki 2004, 10.)

Bioterrorismi on toistaiseksi siis vielä epätodennäköisin muoto terrorismille sen epäluotettavuuden ja -käytännöllisyyden takia. On kuitenkin myös tärkeää ymmärtää bioterrorismin olevan yksi mahdollinen uhka. Tällä hetkellä kuitenkin voidaan todeta itsemurhaterrorismin sekä kyberterrorismin olevan suurempia uhkia esimerkiksi Suomessa.

5 MENETELMÄLUKU

Tässä luvussa kerron käyttämästäni opinnäytetyöni menetelmästä. Keräsin aineistoa kvalitatiivisen tutkimuksen avulla. Valitsin menetelmäksi puolistrukturoidunhaastattelun, jossa haastateltavina toimivat terveys- ja tapahtumalalla työskentelevät ammattilaiset.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään paremmin tutkimuskohdetta, selittämään sen käyttäytymistä sekä päätösten syitä. Yleensä kvalitatiivinen tutkimus rajataan pieneen määrään tutkittavia tapauksia, jotta ne voidaan analysoida mahdollisimman tarkasti. Tutkittavat valitaan harkitusti eikä pyritä tarttumaan tilastollisiin yleistyksiin. Selvittämällä kohderyhmän arvot ja asenteet tai tarpeet ja odotukset, pystytään saamaan tarpeeksi tietoa esimerkiksi markkinoinnin tai tuotekehityksen pohjaksi. Tutkimuksella voidaan esimerkiksi ymmärtää paremmin miksi kuluttaja valitsee tietyn tuotteen tai miksi hän reagoi tietyllä tavalla. Kvalitatiivinen tutkimus sopii myös toiminnan kehittämiseen, vaihtoehtojen etsimiseen tai sosiaalisten ongelmien tulkitsemiseen. Sen avulla voidaan antaa pohjatietoa erilaisille jatkotutkimuksille. Kvalitatiivinen tutkimuksessa aineiston keräys on vähemmän jäsennettyä, kuin esimerkiksi kvantitatiivisessa tutkimuksessa eli menetelmä tutkimuksessa sekä aineisto on yleensä tekstimuodossa. (Heikkilä 2014, 15.)

Aineistona toimii tutkimusta varten kerättyä tai muuta tarkoitusta varten tuotettua kirjallista, kuvallista tai äänimateriaalia. Perinteisiä kvalitatiivisen tutkimuksen valmiita aineistoja ovat esimerkiksi kirjeet, päiväkirjat tai omaelämäkerrat. Tutkimusta varten tietoa kerätään perinteisten lomakehaastatteluiden lisäksi keskustelunomaisilla haastatteluilla, tiettyyn alueeseen keskittyvillä teemahaastatteluilla tai 4–8 henkilön ryhmähaastatteluilla. Tyypillisintä haastatteluille on vuorovaikutus. (Heikkilä 2014, 16.)

Toteutin puolistrukturoidunhaastattelun, jossa haastateltavina oli neljä terveys- ja tapahtuma-alalla työskentelevää henkilöä. Keskityimme pohtimaan miten ammattilaiset kokevat terrorismin yleisesti sekä miten sen eri muodot voisivat näkyä konsertteja järjestäessä. Haastattelut ovat hyvä tiedonkeruumenetelmä esimerkiksi

silloin, kun halutaan kerätä uusia näkökulmia aiheesta. Haastatteluiden tehtävänä voi olla myös asioiden selventäminen tai syventäminen sekä se antaa haastateltaville mahdollisuuden tuoda esille asioita mahdollisimman vapaasti. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 106.)

Haastattelu menetelmiä on erilaisia ja aineistonkeruumenetelmän valinta riippuu siitä, minkälaista haastattelua suunnitellaan. Suurimmat erot liittyvät siihen, miten kiinteästi kysymykset ovat muotoiltu ja kuinka paljon niistä voidaan joustaa haastattelutilanteessa. (Ojasalo ym. 2015, 107.) Haastatteluni kysymysrunko on määritelty tarkkaan, mutta siinä on joustamisen varaa sekä pystyin myös itse tarvittaessa osallistumaan keskusteluun.

Haastattelut voivat kestää kymmenestä minuutista tunteihin, jolloin haastattelijan rooli voi muuttua passiivisesta kyselijästä aktiiviseksi osallistujaksi. Tyypillisimmin haastattelut kestävät tunnin, riippuen paljonko tietoa tarvitaan sekä kuinka avoimesta haastattelusta on kyse. (Ojasalo ym. 2015, 107.) Pitämäni haastattelut kestivät noin puolesta tunnista yhteen tuntiin. Äänitin haastattelut sekä litteroin eli kirjoitin haastattelut auki jälkikäteen myöhäisempää käyttöä varten. Litterointi on analysoinnin apuväline ja sen tarkkuus riippuu kehittämistehtävästä (Ojasalo ym. 2015, 207). Itse en litteroinut haastatteluja aivan sanasta sanaan, vaan yritin kerätä oleellisimman tiedon ylös opinnäytetyötäni varten.

5.2 Aineiston analyysimenetelmät

Haastatteluita varten tein kysymysrunгон, jonka avulla sain käsiteltyä haastateltavien kanssa mahdollisimman paljon samoja aiheita, mitä käsittelen tietoperustassa. Käsitelimme terrorismia yleisesti sekä sen kolmea muotoa itsemurhaterrorismia, kyberterrorismia sekä bioterrorismia. Haastattelu oli puolistrukturoitu eli kysymykset oli laadittu etukäteen, mutta pystyin vaihtelevaan kysymysten järjestystä haastattelun kulun mukaisesti (Ojasalo ym. 2015, 108). Haastateltavat olivat myös saaneet kysymykset etukäteen itsellensä tutustuttavaksi. Haastattelurunko löytyy liitteistä (Liite 1).

Äänitin jokaisen haastattelun, jonka jälkeen litteroin äänitteet. Haastattelut kannattaa äänittää, sillä jälkeen päin haastatteliija pystyy palaamaan haastattelu hetkeen sekä

äänite toimii muistina ja tilanteiden tulkinnan apuna (Ojasalo ym. 2015, 107). Litteroitujen haastatteluiden avulla pystyin tarkastelemaan, mitä haastateltavat olivat vastanneen samoihin kysymyksiin ja vertailemaan vastauksia keskenään. Haastatteluaineiston säännönmukaisuuksien tarkastelu suhteessa toisiinsa on yhteyksien tarkastelua, jota ilman analyysistä tulee pintapuoleinen. Yhteyksien tarkastelussa on mahdollista käyttää eri tapoja. (Ojasalo ym. 2015, 110-111). Käytin vastauksien erottelamiseen värikoodeja, jolloin yliviivasin jokaisen vastauksen tietyllä värillä. Tämä helpotti vastauksien löytämistä samoihin kysymyksiin ja siten nopeutti analysointia.

6 ANALYYSILUKU

Tässä luvussa käyn läpi tutkimusmenetelmälläni haastatteluista saadut tulokset sekä analysoin tulosten luotettavuutta ja merkitystä tutkimustyötä varten.

6.1 Haastatteluiden tulokset

Haastateltavat valikoituivat siten, että näkökulmaa tulisi mahdollisimman monipuolisesti terveys-, turvallisuus-, tapahtuma- sekä virtuaalimaailman puolelta. Haastateltavina henkilöinä toimi neljä aloilla työskentelevää ammattilaista, Securitas Eventsin projektipäällikkö Ari Solja, AV-alan yrittäjä Jukka Karjalainen, yleislääkäri Marja-Leena Hyypiä sekä Nelonen Media radioiden tapahtumapäällikkö Marko Salo. Tein haastateltavien pyynnön mukaisesti linjauksen olla erittelemättä nimiä käyttäen haastatteluiden vastauksissa kuka haastateltavista kertoi minkäkin vastauksen. Tämän sijaan, annoin haastateltaville koodit. Haastateltavien numerointi ei vastaa järjestystä, jossa he ovat aikaisemmin mainittuna.

Kaikki haastateltavat kokivat tällä hetkellä terrorismin uhan Suomessa olevan matala, mutta kasvava ja mahdollinen. He kokivat Suomen olevan toistaiseksi epätodennäköinen terrorismin kohde, vaikka maailmalla iskuja on tapahtunut. Suhtautuminen terrorismiin sen sijaan on muuttunut paljon vuosien varrella. Yleisesti tietoisuus terrorismista on lisääntynyt sekä uusia toimenpiteitä on syntynyt. Yksi haastateltavista (H3) toteaa, että terrorismia ei pidetä enää pelkästään Lähi-idän ongelmana, vaan maailmanlaajuisena. Haastateltavat toteavatkin ennaltaehkäisystä tulleen tapahtumajärjestämisen avainsana. Haastateltavista yksi (H1) toteaa, esimerkiksi ulkotapahtumissa olevan automaattista käyttöä betonisia esteitä estämään ajoneuvoilla ajaminen yleisön keskelle. Turvatarkastukset ovat laajentuneet esimerkiksi metallinpaljastimien avulla sekä kävijöiden profilointia tehdään enemmän, kertoo haastateltavista toinen (H3). Kolmas haastateltavista (H4) pohtii sitä, että terrorismin ja tekojen motiiveja tarkastellaan nykyään myös tarkemmin sekä mahdolliset uhkaukset otetaan huomioon. Haastateltavat kaikki toteavatkin suhtautumisen parantuneen ja nykypäivänä ennaltaehkäisy sekä varotoimet otetaan automaattisesti huomioon.

Itsemurhaterrorismin haastateltavat kokevat olevan yksi tunnetuimmista ja vahvimista terrorismin muodoista. Itsemurhaterrorismin uhkaa Suomessa he pitävät kuitenkin alhaisena. Tietyissä kulttuureissa se on mahdollisuus, mutta globaalisti eivät koe uhkaa Pohjoismaissa, toteaa yksi haastateltavista (H4). Haastateltava (H4) nostaa huolenaiheena inhimillisestä näkökulmasta lasten ja nuorten käyttämisen terrori-iskussa. Varsinkin nuoria miehiä saatetaan käyttää välikätenä iskussa. Itsemurhaterrorismin varautumisesta haastateltavat nostivat viranomaistasolta tulevan pohjatyön (2 mainintaa), ennaltaehkäisyä (1), yleisöprofiiloimista (1) sekä turvatarkastusten huolellisuuden (1). Haastateltavat kokivat mahdollisina uhkina olevan esimerkiksi räjähteet (3), terä- (2) ja biologiset aseet (1) sekä ajoneuvolla (2) tehtävät iskut.

Kyberterrorismia kolme haastateltavista (H2, H3, H4) piti korkeampana uhkana, mutta enemmän ilkeän näkökulmasta. Neljäs haastateltava (H1) piti uhkaa pienenä. Haastateltavat kaikki kokivat kyberterrorismin uhan olevan matala kohdistuen esimerkiksi konsertteihin, mutta yleisesti muuten mahdollisena. Varautumista kyberterrorismiin sisätilakonsertteja järjestettäessä nousi turvatut yhteydet ja teknologiat (2), matkapuhelinverkkojen välttäminen kommunikaatiossa (1) sekä tunnisteilla kirjautuminen (1) esimerkiksi verkossa pidettäviin konsertteihin. Uhkina koettiin rahallinen tappio (1) esimerkiksi konsertin suoratoiston katketessa, tapahtumapaikan internetverkon murtautuminen (2), missä esimerkiksi maksupäätteet sekä lipunlukijat toimivat, tapahtumajärjestäjän medioiden haltuun ottaminen (2) ja siellä uhkauksien julkaiseminen paniikin luomiseksi tai laitteiden käyttöjärjestelmiin murtautuminen, jolloin esimerkiksi äänentoisto tai sähköt eivät toimisi. Yksi haastateltavista (H3) pohti, luokitellaanko kyseisiä iskuja kuitenkin terrorismiksi.

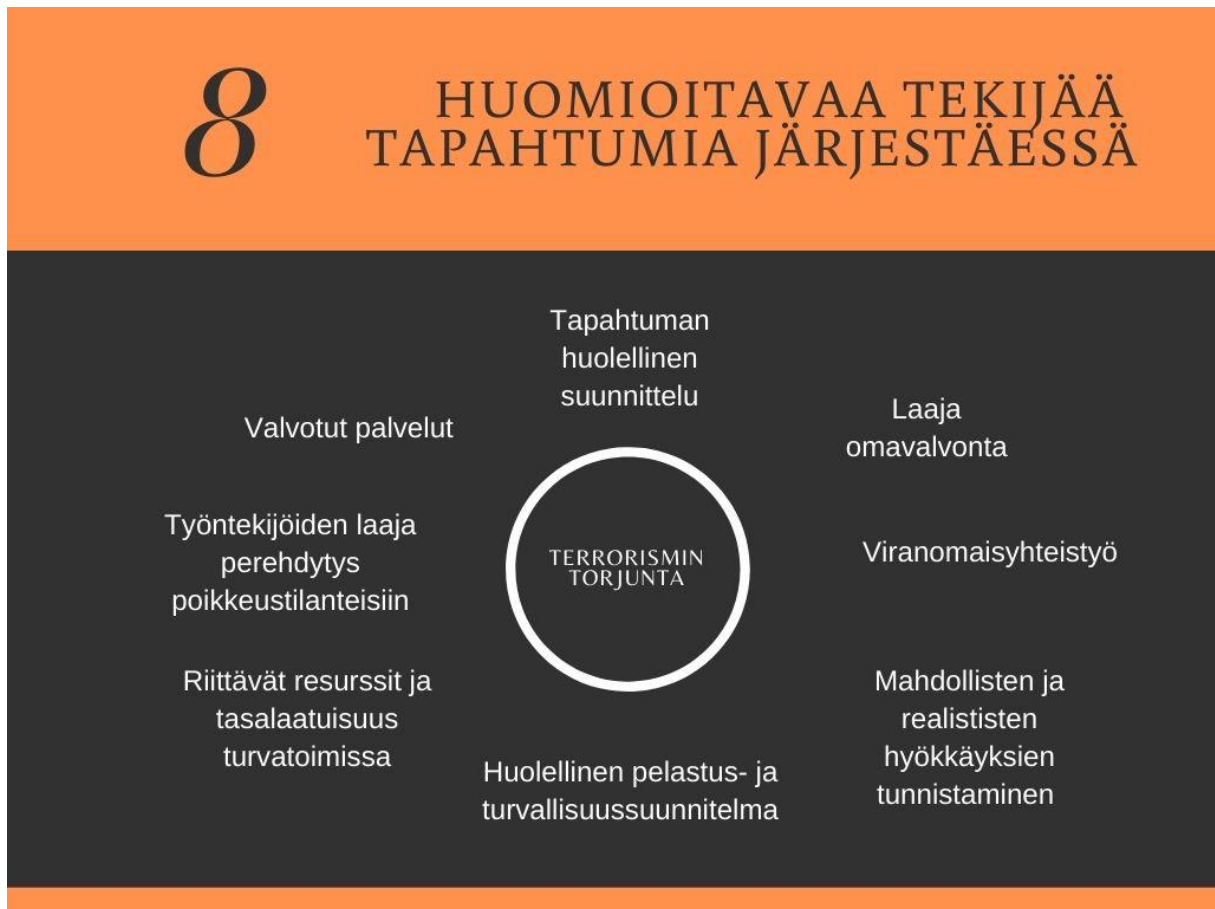
Kolme haastateltavista (H1, H2, H3) ei kokenut bioterrorismin uhkaa kovin suurena, mutta mahdollisena. Neljäs haastateltavista (H4) piti bioterrorismia yhtenä suurimmista uhkista. Haastateltavista yksi (H2) pohti biologisten aseiden käyttöä ja sen tehokkuutta. Iskun tekijällä tarvitsisi olla tarkka suunnitelma ja riittävät resurssit teon tekemiseen. Bioterrorismin varautumisesta nousi uudelleen esiin yhteistyö viranomaisten kanssa (2), ennakoimista tapahtuman suunnittelussa (1) sekä tilojen valvonnalla ja säännöllisellä tarkastamisella (1). Mahdollisina iskuina haastateltavat pohtivat ruuan välityksellä tehdyn iskun (2), aerosolit ja ilmaston kautta

levitettävät jauheet tai myrkyt (2), vesijohtoveden myrkyttäminen (1) tai pommivyön modernimpi muoto itsensä altistaminen tahallisesti virukselle ja tahallisesti väkijoukkoon meneminen (2). Yksi haastateltavista (H3) toi ilmi monen tapahtumanpaikan olevan monesti muuten ilman tapahtumia vapaapääsyinen ulkopuolisille kävijöille, jolloin helposti ihminen voisi esiintyä työvaatteet päällä ja mennä asentamaan terrori-iskussa tarvittavia välineitä ilman lupaa. Pahimmassa tapauksessa niin, ettei kukaan välttämättä tiedustelisi asiasta enempää.

Pyysin haastateltavia kertomaan heidän mielestään kolme tärkeintä asiaa ottaa huomioon sisätilakonserttia tai tapahtumia järjestäessä. Haastateltavat nostivat esiin tapahtuman huolellisen suunnittelun (3) ja siinä tunnistaa kaikki mahdolliset sekä realistiset hyökkäystavat (2), viranomaistahon kanssa tehdyn yhteistyön (2), kuten turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat, riittävät resurssit tapahtumapäivänä, jotta turvatoimet pystytään käymään kunnolla läpi (2) sekä jokaisen töissä olevan henkilön tulee osata reagoida myös ongelmatilanteisiin (2). Yksi haastateltavista (H3) painotti hyökkäystapojen tunnistusta siten, että järjestäjä pohtisi myös kaikista epätodennäköisintä uhkatilannetta edes kerran kunnolla. Toinen haastateltavista (H1) toteaa Suomessa esimerkiksi monien konserttitilojen turvallisuussuunnitelmien olevan lastenkengissä ja tästä syystä omavalvonnan olevan erityisen tärkeää. Haastateltavista kolmas (H4) painotti tapahtumassa olevien palveluiden esimerkiksi ruokatarjoiluiden olevan tärkeää olla valvottuja, ettei esimerkiksi mahdollisia bioterrori-iskuja pystyittäisi sitä kautta aiheuttamaan.

6.2 Kehittämisehdotukset

Kokosin yhteen haastateltavien vastauksista sekä tietoperustasta kahdeksan tapahtumajärjestäjän sekä tapahtumapaikan vuokraajan huomioon otettavaa tekijää tapahtumaa järjestäessä. Avatessani kohtia enemmän, yhdistin muutaman otsikoista niiden liittyessä toisiinsa.

Kuvio 1: Kahdeksan huomioitavaa tekijää tapahtumia järjestettäessä.

1) Tapahtumien huolellinen suunnittelu ja laaja omavalvonta

- Suorita riskiarviointi ottamalla huomioon tapahtuman ohjelma, yleisö, alueen haavoittuvat kohdat ja sijainti
- Tunnista tapahtumapaikan vahvuudet ja heikkoudet
- Varmista etteivät riskienhallintatoimenpiteet vaikuta kumoavasti toisiinsa
- Arvioi tehokkain toimintatapa hallita ja reagoida onnettomuuksien sattuessa
- Huolehdi esimerkiksi viestintäsuunnitelman olevan tarpeeksi laaja

2) Viranomaisyhteistyö sekä mahdollisten ja realististen hyökkäyksen tunnistaminen

- Käy viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa läpi mahdolliset ja realistiset uhkatilanteet ja niiden vaiheet

- Pohdi uhkatilannevaihtoehtoja (räjähteet, aseellinen hyökkäys, biologiset ja radioaktiiviset aseet)
- Kehitä suojoimenpiteet uhkatilanteiden torjumiseksi
- Testaa ja harjoittele viranomaistahojen kanssa uhkatilanteiden torjumista

3) Huolellinen pelastus- ja turvallisuussuunnitelma

- Rakenna yhdessä viranomaistahojen kanssa pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat
- Ole ajan tasalla uusimpien tietojen kanssa
- Määritä tarkkaan poistumisreitit ja evakuointi paikat
- Pohdi onko alueita mahdollista eristää tarvittaessa

4) Riittävät resurssit ja tasalaatuisuus turvatoimissa

- Varmista turvallisuudesta vastaavan henkilöstön pätevyydestä, kouluttautumisesta sekä ajan tasaisuudesta
- Kouluta henkilöstöä valppaudesta, viestinnästä, alueen tuntemisesta ja reagointisuunnitelmista
- Varmista heiltä löytyvän resurssi- ja sijaintitiedot

5) Työntekijöiden laaja perehdytys poikkeustilanteisiin

- Varmista, että vakituiset ja väliaikaiset työntekijät osaavat toimia ja sopeutua äkillisiin muutoksiin
- Harjoitelkaa erilaisia poikkeustilanteita säännöllisesti
- Henkilöstön koulutus ja tiedotus tulee olla etusijalla

6) Valvotut palvelut

- Varmista erilaisten palveluiden noudattavan asianmukaisia työterveys- ja työturvallisuusmääräyksiä
- Elintarvikemyyjien tulee noudattaa elintarvikehygienialainsäädäntöä
- Tarkista myyjien luvat tapahtuman suunnittelussa
- Varmista tilojen olevan turvallisessa toimintakunnossa sekä helposti puhdistettavissa

6.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kehittämistyössä tieteen tekemisen ja yritysmaailman eettiset säännöt korostuvat. Tavoitteiden tulee olla korkean moraalin mukaisia, rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti tehtyjä sekä seurausten oltava käytäntöä hyödyttäviä. Tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden tulee tietää, mitä tutkija tai kehittäjä on tekemässä sekä mikä heidän roolinsa on hankkeessa. (Ojasalo, Moilanen. & Ritalahti, 2015, 48.)

Otin eettisyyden huomioon tehdessäni haastatteluja opinnäytetyötäni varten. Kaikki haastatteluihin osallistuneet henkilöt tiesivät minun keräävän tietoa opinnäytetyötäni varten. Pyysin jokaiselta haastateltavaltani erikseen luvan heidän nimensä julkaisemiseen opinnäytetyössäni. Haastatteluissa painotin vastaajia kertomaan omia kokemuksiaan terrorismista faktatiedon sijaan.

Sain mielestäni kerättyä haastateltavilta hyvin näkökulmia ja kokemuksia terrorismiin liittyen. Haastateltavia olisi voinut olla muutama henkilö enemmän, mutta koen kyseisten haastateltavien olevan relevantteja henkilöitä haastateltavaksi erilaisten taustojensa puolesta. Haastattelut toteutettiin rennossa ilmapiirissä ja ne olivat keskustelevia tilanteita.

7 POHDINTA

Tässä luvussa käsittelen kehittämistyön tuloksista tekemiäni johtopäätöksiä sekä pohdin kehittämistyön onnistumista. Lopuksi referoin tilaajalta saamani palautteen työstä.

Opinnäytetyön yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli vastata kysymykseen mitä turvallisuustekijöitä tapahtumapaikan vuokraajan sekä tapahtumajärjestäjä tulee ottaa huomioon esimerkiksi turvajärjestelyssä mahdollisten terrorismiuhkien lisääntyessä. Terrorismi aiheena on ajankohtainen eikä sitä ole käsitelty paljoa kirjoittamaltani näkökulmalta, joten koin aiheen tärkeänä perehtyä tarkemmin. Opinnäytetyön aihe hyödyttää toimeksiantajaa sekä muita aiheesta kiinnostuneita ymmärtämään terrorismia paremmin sekä sen uhkakuva.

Terrorismikäsitteen määrittelemisen on ollut haastavaa siihen kytkeytyvien monien asioiden, tahojen sekä toimijoiden takia. Tutkimuskysymykseen etsin vastausta perehtymällä aiheeseen laajasti kirjallisuuden, verkkolähteiden, viranomaisdokumenttien sekä haastatteluiden avulla. Tuloksista vahvistui tämän hetkisen terrorismin torjunnan olevan ensitöikseen ennaltaehkäisyä sekä tapahtumien järjestämisen vaativan hyvää suunnittelua. Tulokset vahvistavat tietoperustassa esiin tullutta tietoa.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi listaus kahdeksasta huomioon otettavasta tekijästä tapahtumia järjestäessä (ks. kuvio 1). Listauksessa nousi tärkeimpinä asioina esiin tapahtumien ennakointi ja huolellinen suunnittelu yhdessä viranomaistahojen kanssa.

Opinnäytetyötä tehdessä törmäsin muutaman kerran ongelmaan tiedon etsimisen kanssa. Aiheesta löytyy paljon tietoa, mutta työnkannalta oleellisten tietojen löytäminen oli haastavaa. Helposti kävi niin, että tieto alkoi laajentua ohi aiheen. Tämän lisäksi terrorismin muodoista esimerkiksi itsemurhaterrorismista tiedon löytäminen oli hankalaa, sillä monesti terrorismi miellettiin yleisesti itsemurhaterrorismiksi. Oli myös erittäin tärkeää, yrittää löytää mahdollisimman ajan tasalla olevaa tietoa.

Opinnäytetyö oli mielenkiintoinen toteuttaa sekä aihe on mielestäni hyvin tärkeä ymmärtää. Kulttuurituottajan näkökulmasta ilman terrorismin ymmärtämistä, on todella vaikeaa varautua tapahtumissa terrorismin torjuntaan. Siksi mielestäni oli erityisen tärkeää tuoda terrorismia myös tästä näkökulmasta esille. Terrorismi ei ole enää kaukainen ilmiö, vaan mahdollinen uhka myös Suomessa.

Tilaajan palaute

Tilaaja pääsi tutustumaan opinnäytetyön kahteen eri versioon. Hän pääsi ensi tutustumaan ensimmäiseen versioon, jonka jälkeen työtä tarkennettiin vielä enemmän sekä lisättiin tietoa aiheesta. Tämän jälkeen tilaaja pääsi tutustumaan vielä päivitettyyn versioon ennen palautteen antamista työstä. Sain tilaajalta positiivista palautetta tuotoksestani ja kehittämistyöstäni.

Tilaaja koki opinnäytetyötä olevan tutkittu mielenkiintoisesti sekä laajasti esimerkiksi terrorismin muotojen itsemurha-, kyber- ja bioterrorismin puolesta. Tilaaja kommentoikin monesti terrorismin mielletävän vain yksinomaan itsemurhaterrorismiin ja tämän vuoksi tuli herättävänä esimerkkinä terrorismia tapahtuvan myös muunlaisena, jolloin muut muodot ovat otettava yhtäläillä huomioon tapahtumia järjestäessä. Tilaajan mielestä haastatteluiden tuloksia oli mielenkiintoista lukea. Vaikka vastaajana oli asiantuntijoita erilaisista ammateista, silti vastaukset olivat hyvin yhtenäisiä. Tilaajan mielestä opinnäytetyössä oli käytetty monialaista ja laajaa pohdintaa aiheesta eri näkökulmista. (Lebnaoui 2021.)

LÄHTEET

Centers for Disease Control and Prevention 2014. Anthrax. The threat. Viitattu 18.12.2020. <https://www.cdc.gov anthrax/bioterrorism/threat.html>

Centers for Disease Control and Prevention 2018. Anthrax. Bioterrorism. Viitattu 18.12.2020. <https://www.cdc.gov anthrax/bioterrorism/index.html>

Counter Terror Business 2018. How can events prepare against terrorist attacks? 02.03.2018. Viitattu 14.2.2021. <https://counterterrorbusiness.com/features/how-can-events-prepare-against-terrorist-attacks>

Doherty, Peter C. 2013. Pandemics. What everyone needs to know. New York: Oxford University Press 2013, 169-170, 178.

Euroopan parlamentti 2020. Terrorismin torjunta: mihin toimiin EU on ryhtynyt? Päivitetty 4.11.2020. Luotu 22.3.2018. Viitattu 5.2.2021. <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/priorities/terrorismi/20180316STO99922/terrorismin-torjunta-eu-ssa>

Euroopan unionin neuvosto, 2005. Euroopan unionin terrorismin vastainen strategia. Viitattu 18.11.2020. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%2004/FI/pdf>

Gatorade Center, 2017. Tiedotus ”Turvatoimia kiristetty Gatorade Centerissä” 18.8.2017. Viitattu 16.10.2020. <https://gatoradecenter.fi/fi/ajankohtaista/turvatoimia-kiristetty-gatorade-centerissa>

Harju, Elli & Pudas, Mari 2018. Näin kohuttu kamera toimii - Ruisrockissa käytössä ensimmäistä kertaa kamera, jolla näkee vaatteiden alle - ”Kyllä tällä pullot näkee”.
Iltalehti 7.7.2018. Viitattu 8.2.2021.
<https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/201807072201055996>

Heikkilä, Tarja. 2014. Tilastollinen tutkimus (e-kirja). Helsinki: Edita Publishing Oy 2014, 15-16.

Hyypiä, Marja-Leena 2020. Yleislääkäri. Teams–haastattelu, 4.11.2020. Haastattelija: Aurora Kairtamo.

Karjalainen, Jukka 2020. AV-alan yrittäjä. Teams–haastattelu, 4.11.2020. Haastattelija: Aurora Kairtamo.

Keskisuomalainen 2017. Uutinen ”Ariana Granden konsertti päättyi verilöylyyn ja paniikkiin: ”Kun nostin katseeni, kaikkialla oli ruumiita””. KESKI-SUOMI 23.5.2017. Viitattu 30.9.2020. <https://www.ksml.fi/paikalliset/2495535>

Kivinen, Oskari 2014. Internet ja sosiaalinen media terrorismin työkaluna. Teoksessa Antti Paronen & Olli Teirilä (toim.) Vihatkoon kunhan pelkäävät. Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Tampere: Juvenes Print 2014, 72, 83-84.

Kokkonen, Yrjö 2017. Uutinen ”Tuhoisimmat terrori-iskut Euroopassa ja muualla maailmalla.” YLE 18.8.2017. Ulkomaat. Viitattu 30.9.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-9783264>

Kullberg, Anssi 2011. Terrorismi ja Suomi. Teoksessa Anssi Kullberg (toim.) Suomi terrorismi Supo. Koira joka ei haukkunut. Miksi ja miten suomi on välttynyt terroristisen toiminnan leviämiseltä? Helsinki: Werner Söderström osakeyhtiö 2011, 39.

Laitinen, Kari & Lumio, Milla 2009. Terroristin synty ja terrorismin torjunta – Näkökulmia väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 78/2009. Tampere: Juvenes Print 2009, 23.

Lebnaoui, Linda 2021. VS: Opparin päivitetympi versio. Email aurora.kairtamo@humak.fi 18.2.2021.

Leinikki, Pauli 2004. Bioterrorismiin varautuminen. Julkaisussa Kansanterveyslaitoksen tiedotuslehti Kansanterveys 2004, 9-10. Viitattu 14.12.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102045/2004_8.pdf?sequence=1

Limnell, Jarno & Majewski, Klaus & Salminen, Mirva 2014. Kyberturvallisuus. Jyväskylä: Saarijärven Offset Oy 2014, 13-14, 105, 108, 110, 131, 133-138.

Malkki, Leena 2011. 2000-luvun väkivallanteot ja tulkintojen merkitys. Teoksessa Anssi Kullberg (toim.) Suomi terrorismi Supo. Koira joka ei haukkunut. Miksi ja miten suomi on välttynyt terroristisen toiminnan leviämiseltä? Helsinki: Werner Söderström osakeyhtiö 2011, 206-211, 214, 217, 220-224.

Malkki, Leena 2014. Toisen terroristi, toisen vapaustaistelija – Terrorismin määrittelyn ongelmat. Teoksessa Antti Paronen & Olli Teirilä (toim.) Vihatkoon kunhan pelkäävät. Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Tampere: Juvenes Print 2014, 16-17.

Malkki, Leena 2015. Artikkelit Suomi – Maailman turvallisim maa? Tieteessä tapahtuu 3/2015, 5. Viitattu 6.11.2020. <https://journal.fi/tt/article/view/50768/15445?acceptCookies=1>

Moghadam, Assaf 2006. Defining suicide terrorism. Teoksessa Ami Pedahzur (edited) Root causes of suicide terrorism. The globalization of martyrdom. Oxon: Routledge 2006, 14.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (e-kirja). Helsinki: Sanoma Pro, 2015, 106-108, 110-111, 207.

Pedahzur, Ami 2005. Suicide terrorism. Cambridge : Polity Press 2005. 10, 12-13, 16-17, 136-138, 150.

Raitasalo, Jyrki 2014. Terrorismi uhkakuvana. Teoksessa Antti Paronen & Olli Teirilä (toim.) Vihatkoon kunhan pelkäävät. Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Tampere: Juvenes Print 2014, 9-11,13-14.

Rimpiläinen, Tuomas 2020. Psykoterapiakeskus Vastaamon kiristäjä julkaisi yöllä lisää erittäin arkaluontoisia potilaskertomuksia. Yle 22.10.2020. Viitattu 5.1.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11606925>

Rimpiläinen, Tuomas & Mansikkamäki, Enni 2017. Uutinen ”Tämä kaikki Turun puukkoiskusta tiedetään – historiallinen oikeudenkäynti kestää useita päiviä”. Aamulehti 15.9.2017. Viitattu 16.10.2020. <https://www.aamulehti.fi/a/200392412>

Salo, Marko 2020. Tapahtumapääällikkö. Teams–haastattelu, 12.11.2020. Haastattelija: Aurora Kairtamo.

Sisäministeriö 2018. Kansallinen terrorismintorjunnan strategia 2018-2021. Sisäinen turvallisuus – Sisäministeriön julkaisu 23/2018, 23. Viitattu 25.11.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161182/23_2018_Kansallinen%20terrorismintorjunnan%20strategia%202018-

2021_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sisäministeriö 2020. Terrorismia torjutaan viranomaisten yhteistyöllä. Viitattu 18.12.2020. <https://intermin.fi/poliisiasiat/terrorismi-torjunta>

Solaris, Julius 2018. Terrorism and Events: What Event Planners Need to Know. Event Manager Blog 16.10.2018. Viitattu 14.2.2021. <https://www.eventmanagerblog.com/terrorism-and-events>

Solja, Ari 2020. Projektipäällikkö. Teams-haastattelu, 13.11.2020. Haastattelija: Aurora Kairtamo.

Suojelupoliisi 2021. Terrorismin uhka-arvio on tilannekuva terrorismista. Viitattu 6.2.2021. <https://supo.fi/uhka-arvio>

Tammerfest 2021. Turvallisuus. Viitattu 8.2.2021. <https://tammerfest.fi/info/turvallisuus/>

TE-SAT 2020. European Union Terrorism situation and trend report. Europol 23.6.2020. 19.

Teirilä, Olli 2014. Terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus – yhteistyötä, ulkoistamista ja kilpailua. Teoksessa Antti Paronen & Olli Teirilä (toim.) Vihatkoon kunhan pelkäävät. Näkökulmia terrorismiin ilmiönä. Tampere: Juvenes Print 2014, 87.

Turun Kaupunki 2019. Uutinen ”Turku Live tarjoaa Gatorade Centerissä tilan tähdille ja suurtaapahtumille” 3.9.2019. Viitattu 16.10.2020. https://www.turku.fi/uutinen/2019-09-03_turku-live-tarjoaa-gatorade-centerissa-

tilan-tahdille-ja-suurtapahtumille

Turun Kaupunki 2020. Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli. Viitattu 16.10.2020. <https://www.turku.fi/organisaatio/konsernin-yhtiot-ja-yhteisot/kiinteisto-oy-turun-monitoimihalli>

Varsinais-Suomen Pelastuslaitos 2021. Pelastussuunnitelman sisältö. Viitattu 14.2.2021.

https://www.vspelastus.fi/sites/default/files/atoms/files/pelastussuunnitelman_sisalto.pdf

Vastaamo 2020. Tiedote 21.10.2020: Vastaamoon kohdistettu tietomurto ja kiristys. Viitattu 5.1.2021. <https://vastaamo.fi/ajankohtaista/>

Viljakainen, Miika 2020. Kansainvälisen tietokannan mukaan Suomessa on tapahtunut yli 20 terroritekoa – IS kävi ne läpi. Ilta-Sanomat 4.10.2020. Viitattu 6.2.2021. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006655643.html>

Wynn-Moylan, Peter 2017. Risk and Hazard Management for Festivals and Events. (E-kirja.) Taylor & Francis Group, 182-183, 186, 230, 232-234, 240.

Zidan, Aishi & Leppänen, Mikko & Nieminen, Iiro-Matti & Kerola, Päivi 2015. Isis kertoi tehneensä Pariisin terrori-iskut – kuolleita ainakin 127. Yle 14.11.2015. Viitattu 5.2.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-8455836>

LIITTEET

Liite 1: Haastattelurunko

Haastattelurunko

Terrorismi yleisesti

1. Millaisena uhkana pidät terrorismia Suomessa?
2. Millaisena uhkana koet konsertteihin kohdistuvan terrorismin? (Suomessa)
3. Miten terrorismiin suhtautuminen on muuttunut viime vuosina?
4. Millaisia toimenpiteitä on ilmestynyt viime vuosien aikana, mitä aiemmin ei ole ollut?

Itsemurhaterrorismi

5. Miten suuri uhka itsemurhaterrorismi on tällä hetkellä?
6. Miten itsemurhaterrorismiin voidaan varautua tapahtumia järjestäessä?
7. Millaisia itsemurhaterrorismi iskuja voisi kohdistua konsertteihin tai tapahtumiin?

Kyberterrorismi

8. Miten suuri uhka kyberterrorismi on tällä hetkellä?
9. Miten kyberterrorismiin voidaan varautua tapahtumia järjestäessä?
10. Millaisia kyberterrorismi iskuja voisi kohdistua konsertteihin tai tapahtumiin?

Bioterrorismi

11. Miten suuri uhka bioterrorismi on tällä hetkellä?
12. Miten bioterrorismiin voidaan varautua tapahtumia järjestäessä?
13. Millaisia bioterrorismi iskuja voisi kohdistua konsertteihin tai tapahtumiin?

Mitkä kolme asiaa ovat mielestäni tärkeimpiä asioita ottaa huomioon turvallisuuden kannalta tapahtumia järjestäessä?